

Projekt

z dnia 14 czerwca 2023 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W PRUDNIKU**

z dnia 22 czerwca 2023 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Prudnik na lata 2023 – 2025

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, 1700, 2140 oraz z 2023 r. poz. 403, 535) Rada Miejska w Prudniku uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Prudnik na lata 2023 – 2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Prudnika.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Katarzyna Staniaszek

RADCA PRAWNY

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Prudniku
z dnia 22 czerwca 2023 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE PRUDNIK
NA LATA 2023-2025**

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawy prawne Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025	3
3. Zakres Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025	4
4. Diagnoza środowiska lokalnego	4
4.1. Demografia	4
4.2. Bezrobocie	6
4.3. Pomoc społeczna	7
4.4. Asystent rodziny	11
4.5. Piecza zastępcza	12
4.6. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	13
4.7. Karta Dużej Rodziny	15
4.8. Inne formy wspierania rodziny w latach 2021–2022	16
4.9. Opieka nad małym dzieckiem	17
4.10. Placówki oświatowe	18
4.11. Poradnictwo specjalistyczne	18
4.12. Placówki wsparcia dziennego	19
4.13. Kluby Seniora	19
5. Adresaci programu	20
6. Cele programu, zadania, wskaźniki ich realizacji	20
7. Zasoby i partnerzy w realizacji programu	23
8. Źródła finansowania	23
9. Monitoring i ewaluacja programu	23
10. Podsumowanie	24

1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawową komórką życia społecznego jak również naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. W rodzinie realizowane są określone zasady, które pozwalają budować prawidłowe relacje społeczne. Rodzina funkcjonująca prawidłowo daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa, wzmacnia ich rozwój osobisty, a jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy. Rodzina ma kluczowe znaczenie dla życia i prawidłowego rozwoju dziecka.

Budowanie dobrych relacji i więzi rodzinnych ma wpływ na ochronę dzieci i młodzieży przed podejmowaniem ryzykownych zachowań. W przypadku wystąpienia jakiegokolwiek dysfunkcjonalności rodziny państwo ma obowiązek zapewnić dziecku specjalną ochronę i pomoc w przezwyciężaniu zaistniałej sytuacji.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Prudnik na lata 2023–2025 jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Prudniku w latach 2019–2022. Niniejszy Program wskazuje działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, którą należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiające się problemy przewyższają możliwość ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wtedy dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości same mogły funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

Niniejszy program został opracowany w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.), dalej także "ustawa". Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy do zadań własnych gminy należy między innymi opracowanie 3 letnich programów wspierania rodziny, których głównym założeniem jest stworzenie spójnego systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Obowiązek ten realizowany jest przy współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb społecznych, organizacji pozarządowych, kościołów oraz związków wyznaniowych.

2. Podstawy prawne Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165),
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) oraz ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 535),
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 390),
6. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581),
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2023 r. poz. 810),

8. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2023 r. poz. 204),
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
10. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
11. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Prudnik na lata 2021–2026,
12. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017–2027,
13. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025.

3. Zakres Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 jest skierowany do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Prudnik. Celem Programu jest stworzenie podstaw do działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin potrzebujących pomocy, szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym ma dać poczucie bezpieczeństwa oraz gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący członek takiej rodziny powinien mieć zapewnione wsparcie i mieć oparcie, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Program ten kładzie nacisk na potrzebę wspierania rodzin, które m.in. przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz pomocy w przewyżnianiu problemów opiekuńczo-wychowawczych, jak również ubóstwa, bądź zagrożenia umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz rodzin, którym zostały odebrane albo ograniczone prawa rodzicielskie.

4. Diagnoza środowiska lokalnego

Diagnoza problemów społecznych dotyczących rodziny z terenu Gminy Prudnik została przeprowadzona na podstawie analizy danych statystycznych dotyczących rodzin zamieszkałych teren Gminy Prudnik.

4.1. Demografia

W 2022 roku liczba mieszkańców Gminy Prudnik wynosiła 24 401 osób.

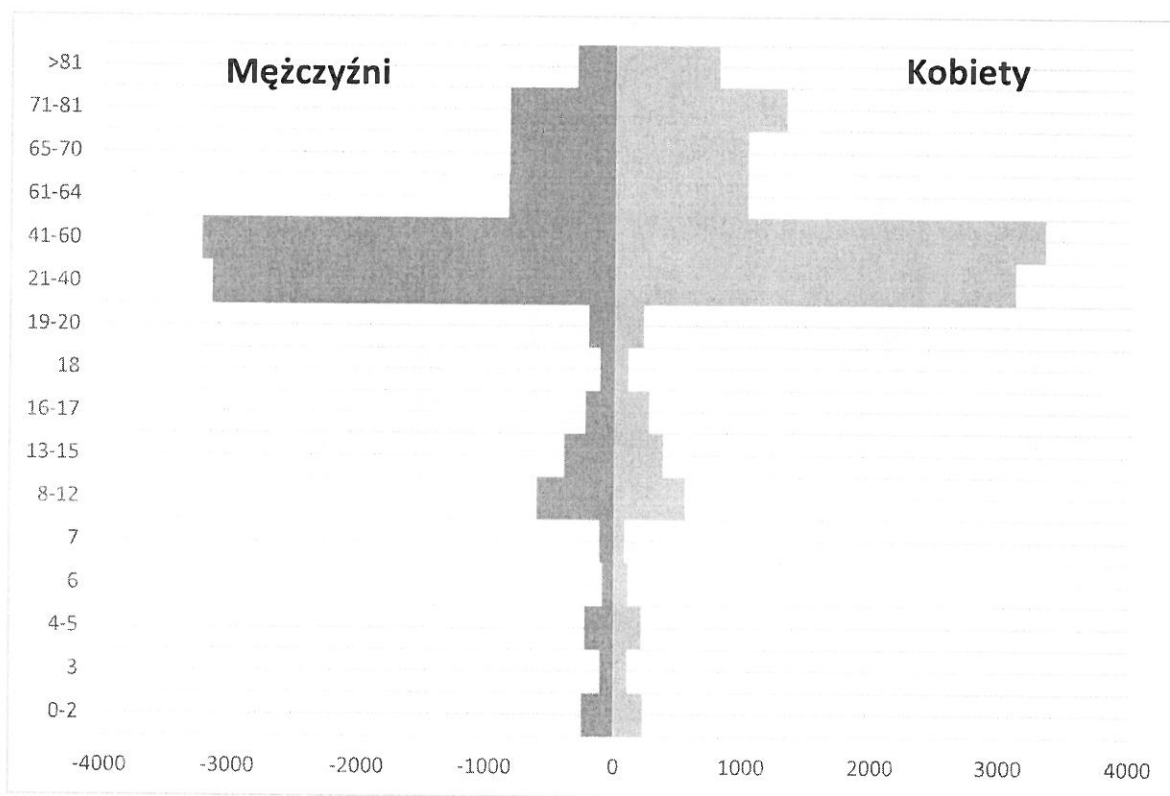
Podział wiekowy	Liczba mieszkańców ogółem 24 401 osób	
	Kobiety	Mężczyźni
0 – 18 lat	2 033	2 138
19 – 59 lat	6 672	7 401
60 lat i więcej (kobiety) 65 lat i więcej (mężczyźni)	4 195	1 962

Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Prudniku

Zgony – 373   Urodzenia – 128
 Małżeństwa zarejestrowane w USC – 133
 Rozwody – 57

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Prudniku

Struktura ludności według płci i grup wieku w Gminie Prudnik na 31 grudnia 2022 r.

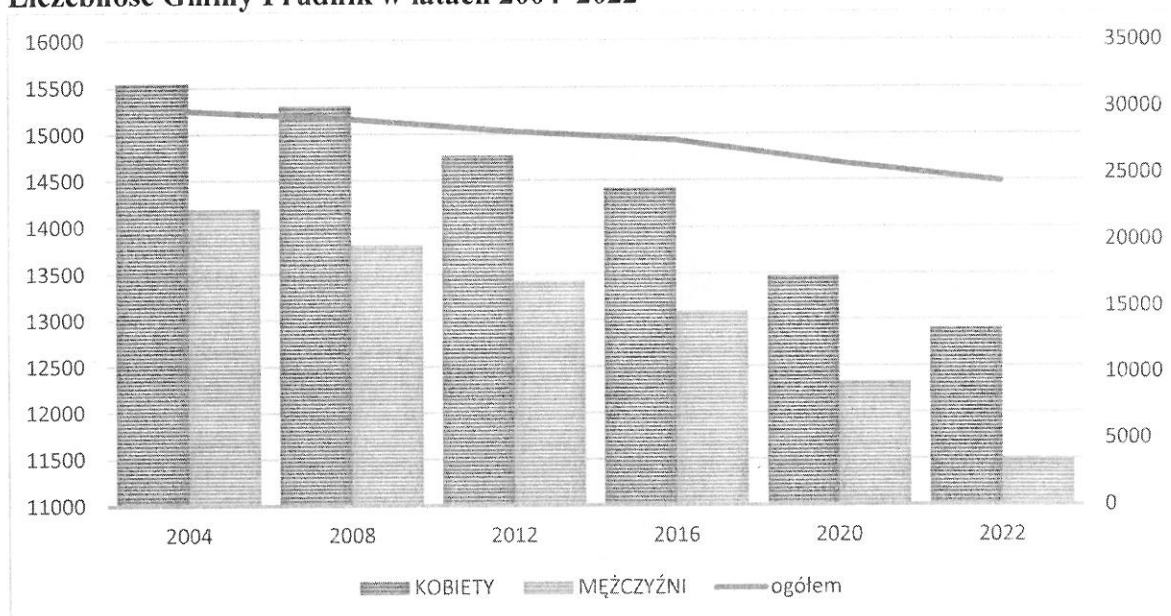
Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Prudniku

W Gminie Prudnik według danych za rok 2022 mieszkało 24 401 osób, z czego 52,3% stanowiły kobiety, a 47,7% mężczyźni. W latach 2021–2022 liczba mieszkańców zmniejszyła się o 1093 osoby, czyli o 4,3%. Mieszkańcy Gminy Prudnik zawarli w 2022 roku 133 małżeństw, co odpowiada 5,45 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 2,33 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Gmina Prudnik ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -290. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -11,88 na 1000 mieszkańców Gminy Prudnik. W 2022 roku urodziło się 128 dzieci, a na 1000 ludności Gminy Prudnik przypada 15,29 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla województwa opolskiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju. 58,6% mieszkańców Gminy Prudnik jest w wieku produkcyjnym, 16,2% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W Gminie Prudnik odnotowuje się sukcesywny spadek liczby ludności. Na dzień 31 grudnia 2004 r. Gminę Prudnik zamieszkiwało 29 748 mieszkańców, w 2016 r. liczebność wynosiła 27 510, natomiast w 2022 r. już tylko 24 401 osób.

Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Urzędu Stanu Cywilnego w Prudniku oraz Głównego Urzędu Statystycznego

Liczebność Gminy Prudnik w latach 2004–2022

Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.2. Bezrobocie

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy. Poniższe tabela, oparta na materiale Powiatowego Urzędu Pracy w Prudniku przedstawia dane dotyczące bezrobocia w powiecie prudnickim w 2022 r.

Liczba osób bezrobotnych w powiecie prudnickim w 2022 r.

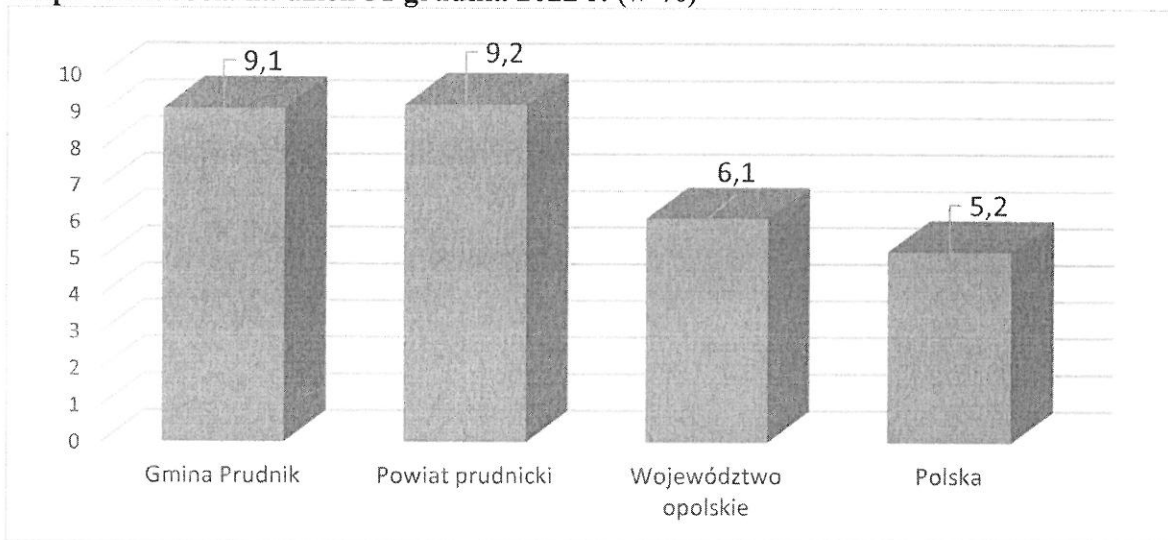
	Styczeń 2022	Luty 2022	Marzec 2022	Kwiecień 2022	Maj 2022	Czerwiec 2022	Lipiec 2022	Sierpień 2022	Wrzesień 2022	Październik 2022	Listopad 2022	Grudzień 2022
bezrobotni zarejestrowani - ogółem	1505	1445	1496	1498	1476	1441	1403	1429	1456	1443	1445	1496
bezrobotni zarejestrowani - kobiety	811	784	818	828	814	803	796	807	789	789	785	793

Źródło: PUP Prudnik

Jednym ze wskaźników definiujących poziom bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli miara bezrobocia, którą oblicza się jako procent udziału bezrobotnych w ilości ludności czynnej zawodowo.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku stopa bezrobocia dla powiatu prudnickiego wynosiła 9,2%, podobną wartość odnotowano w Gminie Prudnik– 9,1%, natomiast dla województwa opolskiego wyniosła 6,1%, znacznie mniejszą wartość zauważa się w skali kraju– 5,2%.

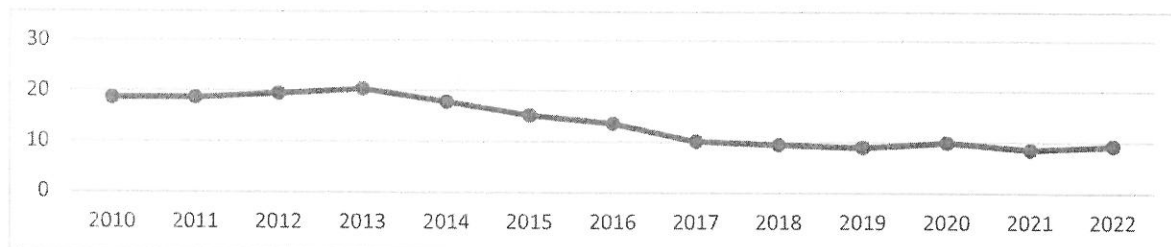
Stopa bezrobocia na dzień 31 grudnia 2022 r. (w %)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Liczba osób bezrobotnych w Gminie Prudnik, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 896 osób, co stanowiło 59,9% ogółu zarejestrowanych w tut. urzędzie (w tym 52,68% stanowiły kobiety). Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych wyniósł 53,91%.

Stopa bezrobocia w powiecie prudnickim w latach 2010–2022

Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

4.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej.

W 2021 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku objął pomocą ogółem 817 rodzin, a w 2022 roku 958 rodzin. Analiza danych w okresie 2021–2022 wskazuje na zwiększoną liczbę rodzin i osób samotnie gospodarujących, którym udzielonego wsparcia finansowego i rzeczowego. Pomocy w formie: pracy socjalnej udzielono: w 2021 roku – 444 rodzinom, w 2022 roku – 753 rodzinom.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” pomocą objęto: w 2021 roku – 60 rodzin, a w 2022 roku – 56 rodzin. Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku duży odsetek stanowią rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w 2021 roku było to 11,26% wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, a w 2022 roku – 4,07%.

Głównymi przesłankami do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w 2022 r. były: ubóstwo – 332 rodziny, bezrobocie – 388 rodzin, niepełnosprawność – 231 rodzin, długotrwała choroba – 249 rodzin.

Inne przyczyny korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, m.in. potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego były równie istotne, lecz występowały w mniejszym natężeniu.

Przyczyny ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach	
	2021	2022
Ubóstwo	320	332
Bezdomność	8	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	48	53
w tym wielodzietność	30	36
Bezrobocie	429	388
Niepełnosprawność	205	213
Długotrwała i ciężka choroba	247	249
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	50	39
w tym rodziny niepełne	29	29
rodziny wielodzietne	7	2
Przemoc w rodzinie	2	3
Alkoholizm	33	40
Narkomania	2	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	1	0
Zdarzenia losowe	4	4
Sytuacja kryzysowa	17	19

Źródło: OPS Prudnik

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, np. w postaci usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania.

Wyszczególnienie	Liczba przyznanych świadczeń w latach	
	2021	2022
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ		
ZASILEK STAŁY		
Liczba osób	178	162
Kwota świadczeń w złotych	945 582	937 306
W tym:		
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących		
Liczba osób	150	139
Kwota świadczeń w złotych	842 559	855 139
Zasilek stały dla osoby w rodzinie		
Liczba osób	32	24
Kwota świadczeń w złotych	103 023	82 167
ZASILEK OKRESOWY		
Liczba osób	375	351
Kwota świadczeń w złotych	1 065 858	1 124 433
W tym:		
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia		
Liczba osób	347	323
Kwota świadczeń w złotych	1 011 476	1 034 204
Zasilek okresowy z tytułu długotrwałej choroby		
Liczba osób	9	9
Kwota świadczeń w złotych	8 275	14 347
Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności		
Liczba osób	14	19
Kwota świadczeń w złotych	14 343	32 229
ZASILEK CELOWY		
Liczba osób	342	222
Kwota świadczeń w złotych	153 236	76 135
W tym:		

Zasilek celowy przyznany w ramach programu wieloletniego „Posilek w szkole i w domu”		
Liczba osób	218	188
Kwota świadczeń w złotych	76 810	68 588
ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ		
POSILEK OGÓLEM		
Liczba osób	422	430
Kwota świadczeń w złotych	638 698	819 786
W tym:		
Dla dzieci		
Liczba osób	234	265
Kwota świadczeń w złotych	291 931	375 313
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego „Posilek w szkole i w domu”		
Liczba osób	422	430
Kwota świadczeń w złotych	638 698	819 786
W tym:		
Dla dzieci		
Liczba osób	234	265
Kwota świadczeń w złotych	291 931	375 313
SCHRONIENIE – OGÓLEM		
Liczba osób	4	4
Kwota świadczeń w złotych	10 725	26 260
SPRAWIANIE POGRZEBU		
Liczba osób	9	5
Kwota świadczeń w złotych	32 436	19 580
ODPLATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ		
Liczba osób	88	93
Kwota świadczeń w złotych	2 539 824	2 800 412

Źródło: OPS Prudnik

4.4. Asystent rodziny

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Do jej zadań należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Podczas spotkania asystent próbuje dowiedzieć się jak najwięcej o rodzinie, dzieciach, o występujących w rodzinie problemach oraz ich oczekiwaniach. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu

pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki. Asystent pracując z rodzinami podejmuje wiele różnorodnych działań. Wśród nich można wyróżnić: pomoc w dotarciu do świadczących pomoc specjalistyczną w formie konsultacji, poradnictwa, mediacji lub terapii, utrzymywanie stałego kontaktu z klientem, towarzyszenie mu w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto, udzielanie wsparcia w sytuacjach tego wymagających oraz interweniowania, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie konkretnej osoby lub jej rodziny.

Równocześnie asystent rodziny powinien współpracować z wieloma instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodzin, w tym z pracownikami socjalnymi, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, placówkami oświatowymi czy sądami – poprzez kuratorów zawodowych i społecznych. Zatem aktywność asystenta rodziny można podzielić na dwa obszary zadaniowe. Pierwszym jest bezpośredni kontakt z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w innym miejscu wskazanym przez rodzinę (jej członków). Drugim natomiast jest szeroko zakrojona współpraca asystenta z osobami i instytucjami zaangażowanymi w sprawy rodziny.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Prudnik w latach 2020 – 2022

Rok	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	50	52	65
w tym liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	88	116	119

Źródło: OPS Prudnik

4.5. Piecza zastępcza

W przypadkach, gdy rodzina nie radzi sobie ze sprawowaniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, co może oceniać tylko sąd opiekuńczy, zostają one umieszczone w pieczy zastępczej. Rodzice zostają np. trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone. Celem pieczy zastępczej jest zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych, zapewnienie dziecku przygotowania do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami. Piecza zastępcza ma przede wszystkim zapewnić pracę z rodziną, mającą na celu umożliwienie powrotu dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz w formie instytucjonalnej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej – rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna) oraz rodzinny dom dziecka. Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej – placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Podstawą umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest prawomocne orzeczenie sądu. W przypadku konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie umowy zawartej między

rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

O zawartej umowie starosta zawiadamia niezwłocznie sąd. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która ją osiągnęła w okresie pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo placówce opiekuńczo-wychowawczej za zgodą, odpowiednio, rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka albo dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia, jeżeli się uczy.

Gmina Prudnik zgodnie z art. 176 ust. 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązana jest do ponoszenia częściowych wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w latach 2020–2022 wraz z odpłatnością za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

Rok	2020	2021	2022
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	15	19	12
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – koszt	249 290,51 zł	244 671, 89 zł	307 716, 24 zł
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej	54	56	59
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej – koszt	201 789,90 zł	244 635,35 zł	351 505,87 zł

Źródło: OPS Prudnik

4.6. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą, bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy, podejmuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Prudniku oraz powoływane przez niego grupy robocze, bezpośrednio pracujące z rodzinami.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Prudnik funkcjonuje w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Został on powołany Uchwałą Nr IV/35/2011 Rady Miejskiej w Prudniku z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu

Interdyscyplinarnego w Prudniku oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania, którego członków powołano Zarządzeniem nr 67/2011 Burmistrza Prudnika z dnia 8 kwietnia 2011 roku.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemyśle w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładu Placówek Oświatowych, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Służby Zdrowia, Sądu Rejonowego oraz organizacji pozarządowych.

Realizowane działania określone zostały w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Prudnik na lata 2021–2026, a także w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Jednocześnie grupy robocze opracowują i realizują plany pomocy przygotowywane indywidualnie zarówno z osobami dotkniętymi przemocą, jak również osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy, monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz prowadzą poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Procedurę "Niebieskie Karty" wszczyna się w każdym przypadku, w którym zaistnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie. Prowadzenie danego postępowania nie ma jednak określonych ram czasowych. Czas pracy z rodziną wynika z jej indywidualnych potrzeb – uzależniony jest od sytuacji całej rodziny i osoby doznającej przemocy, ustalonego indywidualnego planu pomocy oraz zapewnienia zaspokojenia niezbędnych potrzeb – przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa. Wobec powyższego w danym roku kalendarzowym liczba prowadzonych spraw jest różna od ilości wszczętych i przekazanych spraw do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego. W ramach procedury „Niebieskie Karty” wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze wyłącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Analiza danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury "Niebieskie Karty" pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy w rodzinie, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy. Członkowie grupy roboczej, podejmując współpracę z osobami doświadczającymi przemocy, próbują te osoby zmotywować, aby podjęły konkretne działania, by zaczęły żyć swoim życiem, a nie życiem osoby uzależnionej, często bowiem osobom tym towarzyszy bezradność wobec problemu alkoholowego bliskiej im osoby. Opierając się na analizie danych statystycznych stwierdza się również jednoznacznie, że przemoc może dotyczyć wszystkich niezależnie od pozycji na rynku pracy, sytuacji finansowej rodziny, wykształcenia czy miejsca zamieszkania.

Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty”

	2020	2021	2022
Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieska Karta”	63	60	56
Liczba dzieci w tych rodzinach	60	76	67

Źródło: OPS Prudnik

4.7. Karta Dużej Rodziny

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka, którzy spełniają warunki określone w/w ustawie.

Za członków rodziny wielodzietnej uznaje się rodzica (rodziców) oraz jego małżonka mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej do 25 roku życia. Natomiast bez ograniczeń wiekowych wydaje się Karty dzieciom legitymującym się umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności. Osobom niepełnosprawnym Karta wydawana jest na czas obowiązywania orzeczenia o niepełnosprawności. Rodzicom oraz małżonkowi rodzica Karta wydawana jest na czas nieokreślony. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest na wniosek rodziny wielodzietnej. Wniosek o wydanie Karty może złożyć każdy pełnoletni jej członek. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie.

Na podstawie Karty członkowie rodzin wielodzietnych mogą skorzystać z wprowadzonych uprawnień (zniżek na przejazdy kolejowe, niższe opłaty paszportowe, możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych, zniżki na zakup ubrań, obuwia, kosmetyków, książek czy paliwa oraz innych dóbr i usług) na poziomie ogólnokrajowym oferowanych przez instytucje i podmioty gospodarcze. Członek rodziny wielodzietnej we wniosku o przyznanie Karty wskazuje, że wniosek dotyczy karty tradycyjnej lub karty elektronicznej. Możliwość wnioskowania o Kartę Dużej Rodziny w formie elektronicznej, wyświetlanej przy pomocy dedykowanej aplikacji na urządzenia mobilne (smartfony, tablety) weszła w życie od 1 stycznia 2018 r.

Od 1 stycznia 2019 r. weszły inne zmiany dotyczące Karty Dużej Rodziny. W związku z nowelizacją powołanej ustawy, od 2019 roku Karta Dużej Rodziny przysługuje również rodzicom, którzy mają lub w przeszłości mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W związku z powyższym znacząco wzrosła liczba osób składających wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny.

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. złożono 292 wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny.

Informacje o Karcie Dużej Rodziny

Liczba wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny	54
Liczba wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny dla rodzin składających się wyłącznie z rodziców	238
Liczba przyznanych Kart dla nowego członka rodziny	6
Liczba przyznanych nowych Kart dla osób, które już były posiadaczami	12
Liczba przyznanych duplikatów Kart	12
Liczba przyznanych Kart w formie tradycyjnej	693
Liczba przyznanych Kart w formie elektronicznej	698

Źródło: opracowanie OPS Prudnik na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Prudniku

4.8. Inne formy wspierania rodziny w latach 2021–2022

Uzupełnieniem polityki socjalnej Gminy Prudnik są świadczenia rodzinne, świadczenia wychowawcze oraz fundusz alimentacyjny, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny oraz świadczenia wychowawcze są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe). Przy świadczeniach uzależnionych od kryterium dochodowego, brane pod uwagę są dochody osiągnięte w roku poprzedzającym okres zasiłkowy (świadczeniowy), jednak z uwzględnieniem dochodu uzyskanego lub utraconego po roku bazowym.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, świadczenia wychowawcze

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba wypłaconych świadczeń 2021	Liczba wypłaconych świadczeń 2022
1.	Zasiłek rodzinny	11 217	9 765
2.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	55	61
3.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	212	180
4.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	749	751
5.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 455	1 430
6.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	995	854

7.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	429	361
8.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	2 501	2 337
9.	Zasiłki pielęgnacyjne	10 232	10 063
10.	Świadczenia pielęgnacyjne	1 792	2 187
11.	Świadczenia rodzicielskie	603	672
12.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	174	44
13.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	113	101
14.	Zasiłek dla opiekuna	79	42
15.	Świadczenia wychowawcze 500 +	43 423	18 908
16.	Fundusz alimentacyjny	2 236	2 133
17.	Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	2	w grudniu 2022 r. złożono 2 wnioski o ustalenie prawa do w/w świadczenia, które zostały zrealizowane w 2023 r.

Źródło: OPS Prudnik

4.9. Opieka nad małym dzieckiem

"Dziecko" w polityce społecznej traktowane jest w sposób szczególny. Działalność na rzecz dzieci skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw oraz wyrównaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu między innymi do oświaty, wypoczynku oraz ochrony w obliczu różnych zagrożeń życiowych.

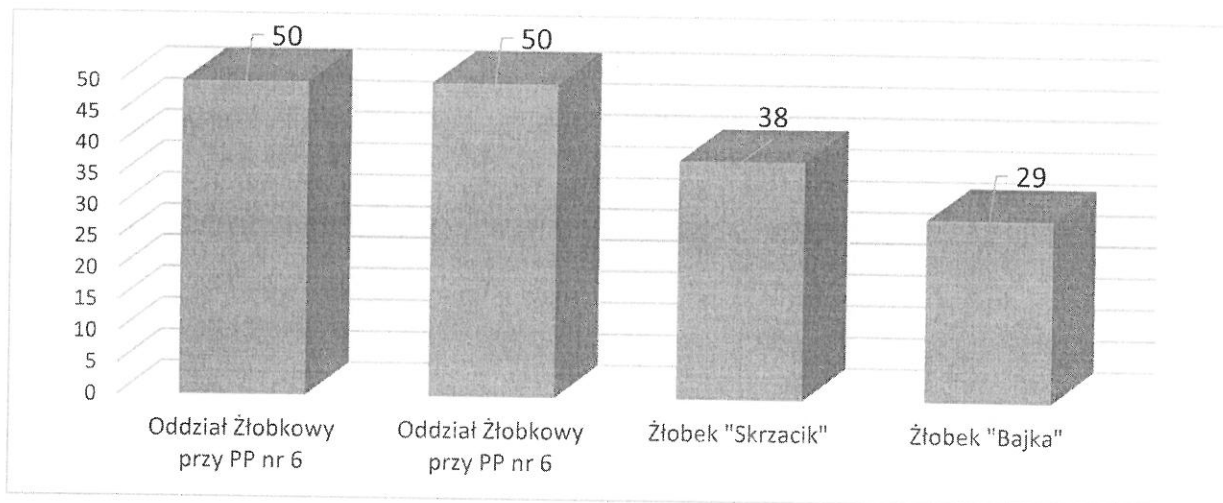
Gmina Prudnik korzysta ze żłobków jako form opieki nad dziećmi do lat 3. Na terenie gminy funkcjonują 4 żłobki, z czego 2 są to oddziały żłobkowe działające: przy Publicznym Przedszkolu nr 7 oraz przy Publicznym Przedszkolu nr 6, pozostałe 2 żłobki są prywatne: Żłobek „Skrzacik” oraz Żłobek „Bajka”. Wszystkie instytucje znajdują się w Prudniku.

Największą liczbą miejsc dysponują oddziały żłobkowe prowadzone przez gminę jest to łącznie 100 miejsc, najmniej dzieci może korzystać ze żłobka „Bajka” – 29, natomiast ze żłobka „Skrzacik” – 38.

Najwięcej dzieci przebywa w oddziałach żłobkowych – 59,88% wszystkich dzieci objętych opieką, natomiast najmniej w Żłobku „Bajka” – 17,37%. Dysproporcja w liczebności spowodowana jest w szczególności ograniczeniami w miejscach, którymi dysponują placówki.

W latach 2021–2022 liczba dzieci przebywających w żłobkach w Gminie Prudnik nie uległa zmianie z uwagi na fakt, że występuje nadmiar chętnych, a liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 nie zmieniła się.

Liczba miejsc w żłobkach działających w Gminie Prudnik

4.10. Placówki oświatowe

Na terenie Gminy Prudnik funkcjonuje 8 przedszkoli publicznych, natomiast edukacja szkolna dzieci i młodzieży odbywa się w 7 szkołach podstawowych. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno-wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami. Na terenie Gminy Prudnik funkcjonuje również Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Prudniku, Zespół Szkół Rolniczych w Prudniku, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Prudniku, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Prudniku oraz Zespół Szkół Medycznych im. Janusza Korczaka w Prudniku.

4.11. Poradnictwo specjalistyczne

Gmina Prudnik udziela pomocy w postaci specjalistycznego poradnictwa w zakresie uzależnień oraz poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie. Nieodpłatną pomoc dla mieszkańców Gminy Prudnik zapewnia punkt informacyjno-konsultacyjny w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który działa przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Prudniku. Gmina Prudnik zatrudnia na podstawie umowy zlecenia psychologa i psychoterapeutę, a na podstawie umowy o świadczeniu usług radcę prawnego.

Ponadto przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku od 2005 roku funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej zatrudniającej specjalistów, którzy udzielają bezpłatnej pomocy prawnej, pedagogicznej, terapeutycznej, psychologicznej

i socjalnej osobom uzależnionym, współuzależnionym, członkom ich rodzin, jak również osobom doświadczającym przemocy domowej oraz osobom w kryzysie.

4.12. Placówki wsparcia dziennego

Placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę wychowawczą dzieciom w czasie wolnym od zajęć szkolnych, pomoc w nauce i pokonywaniu trudności szkolnych, prowadzą profilaktykę wychowawczą oraz organizują zajęcia rozwijające twórcze zainteresowania, kształtują postawy społecznie pożądane u dzieci oraz prawidłowe kontakty z jego rodziną i otaczającym środowiskiem. Wszystkie czynności mają na celu pomóc dzieciom w samodzielnym funkcjonowaniu w dorosłym życiu oraz zapewnienie poczucia bezpieczeństwa.

Jedną z placówek wsparcia dziennego jest placówka pn. „Podwórkowcy”, która powstała w ramach projektu, Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej – III edycja", realizowana w formie pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawcę podwórkowego. Placówka prowadzi działania animacyjne i socjoterapeutyczne uwzględniające rozwijanie kompetencji kluczowych, w której objętych wsparciem jest 15 dzieci. Zajęcia w świetlicy prowadzone są głównie na świeżym powietrzu przy wykorzystaniu prudnickich placów zabaw, boisk czy parku miejskiego. W razie niepogody działania projektowe prowadzone są w specjalnie przystosowanym do tego pomieszczeniu w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej.

Drugą placówką wsparcia dziennego działającą w Gminie Prudnik jest świetlica opiekuńcza „Dąbrówka”, która liczy 15 uczestników, a w całym 2022 r. wsparciem objętych zostało 21 osób. W czasie wolnym od zajęć szkolnych uczestnicy placówki mogą wykonywać różnego rodzaju prace plastyczne i techniczne, brać udział w zabawach integracyjnych, sportowych, grach towarzyskich i planszowych. Prowadzone są zajęcia dotyczące m.in. zdrowego stylu życia, asertywności i umiejętności odmawiania, znaczenia więzi koleżeńskich oraz umiejętności radzenia sobie z emocjami czy stresem.

4.13. Kluby Seniora

W związku ze starzejącym się społeczeństwem rosną potrzeby zapewnienia opieki ludziom starszym, z tej przyczyny oprócz placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla dzieci w Gminie Prudnik funkcjonują także dwa kluby seniora. Przeznaczone dla osób w wieku 60 lat i więcej, nieaktywnych zawodowo, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niesamodzielnym i niepełnosprawnym. Głównym zadaniem klubów jest zwiększenie dostępu do usług społecznych, które pozwolą przeciwdziałać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych.

Pierwszym z nich jest Klub Senior+, który funkcjonuje od 17 grudnia 2018 roku zgodnie z Uchwałą Nr XV/245/2019 Rady Miejskiej w Prudniku oraz Regulaminem Klubu Senior+ w Prudniku wprowadzony Zarządzeniem Nr 14/2019 Dyrektora OPS. Działalność swoją prowadzi na podstawie *Rządowego Programu Wieloletniego „Senior+”* na lata 2015–2020, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr 157 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. zmieniającej uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Senior – WIGOR” na lata 2015–2020 (M.P. z 2016 r. poz. 1254). Aktualnie Klub Senior+ funkcjonuje w ramach Programu Wieloletniego Senior+ na lata 2021–2025. Klub Senior+ obejmuje swoją działalnością 20 seniorów. Zajęcia prowadzone w Klubie mają na celu: poprawę stanu

psychofizycznego uczestników, zapewnienie wsparcia, stworzenie odpowiednich warunków do różnych form aktywności i integracji seniorów. Wszystkie działania mają za zadanie aktywizację społeczną, integrację, włączanie społeczne osób starszych do społeczności lokalnej oraz organizację wspólnego spędzania czasu wolnego przez seniorów.

W Gminie Prudnik został również utworzony w 2021 r. w ramach projektu pt. "Ławeczka i asystencja" – rozwój usług opiekuńczych i asystenckich nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (nr projektu RPOP.08.01.00-16-0061/20) Klub Seniora „Ławeczka”. W ramach działań projektowych klub funkcjonował do czerwca 2022 roku dla 15 osób starszych i z niepełnosprawnością – w stopniu znacznym i umiarkowanym. Do końca roku 2022 i nadal prowadzony w niezmienionej formie ze środków własnych gminy. Klub realizuje działania edukacyjne, kulturalno–oświatowe i aktywizujące. Wszystkie działania są podobne jak działania w Senior+ i mają na celu wsparcie osób starszych, w szczególności niepełnosprawnych. W obu klubach organizowane są imprezy integracyjne, biesiady oraz spotkania imieninowe, urodzinowe, jak również wycieczki, wyjścia oraz spotkania tematyczne. Interesującym wydarzeniem są spotkania organizowane w ramach integracji międzypokoleniowej z dziećmi z placówek wsparcia dziennego oraz seniorami z klubów seniora, które prowadzą do wymiany doświadczeń oraz przeżyć społecznych.

5. Adresaci programu

Gminny Program Wspierania Rodziny adresowany jest do rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Prudnik zwłaszcza rodzin dysfunkcyjnych oraz doświadczających problemów opiekuńczo–wychowawczych z problemem ubóstwa. Rodzin, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacjach wymagających udzielania pomocy przez placówki oraz instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program ten kierowany jest w szczególności:

- dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych,
- dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi i chorymi przewlekłe – dla rodzin wielodzietnych,
- dla rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- dla rodzin niepełnych,
- rodzin z osobami starszymi, zależnymi wymagającymi pomocy osoby drugiej.

Program przewiduje pracę z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mające na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

6. Cele programu, zadania, wskaźniki ich realizacji

Cele określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2023 – 2025 powinny opierać się na szansach pojawiających się w otoczeniu rodziny oraz poprzez wykorzystanie poszczególnych instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym istniejących zasobów wewnętrznych miasta. Cele wpisują się w Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Prudnik na lata 2021–2026 oraz Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Prudnickiego na lata 2017–2027.

Cel główny:

Celem głównym Programu jest rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin, sprzyjającego prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1

Poprawa sytuacji materialnej rodzin poprzez wsparcie w realizowaniu funkcji ekonomicznej i tworzenie warunków umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej	- liczba rodzin: osób i rodzin objętych pomocą oraz wysokość środków przeznaczonych na poszczególne formy pomocy
2. Zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych	- liczba dzieci, uczniów i młodzieży korzystających z gorących posiłków w placówkach oświatowych - liczba osób/rodzin korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności - liczba osób starszych, chorych, niepełnosprawnych korzystających ze świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności
3. Objęcie pomocą w formie: stypendiów szkolnych i wyprawek wszystkich dzieci wymagających tej formy pomocy	- liczba przyznanych wyprawek szkolnych - liczba przyznanych stypendiów szkolnych
4. Współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej - wysokość środków wydatkowanych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej)
5. Zapewnienie opieki osobom starszym oraz osobom zależnym w domach	- liczba osób objętych pomocą w postaci usług opiekuńczych - liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym - liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej w danym roku kalendarzowym

Cel szczegółowy 2

Sprawny system interwencji kryzysowej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach, w tym w rodzinach wychowujących dzieci.

Zadania	Wskaźniki realizacji zadań
1. Rozwój usług asystentów rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodzin - liczba asystentów
2. Organizacja i finansowanie szkoleń dla asystentów rodzin oraz pracowników socjalnych w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji	- liczba uczestniczących asystentów i pracowników socjalnych - liczba kursów, szkoleń, warsztatów etc.
3. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego osobom przeżywającym trudności	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad
4. Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających i organizowanie szkoleń dla tych rodzin	- liczba rodzin wspierających - liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin wspierających
5. Tworzenie warunków do działania placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	- liczba placówek wsparcia dziennego - liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego
6. Tworzenie warunków do działania ośrodków wsparcia dziennego pobytu dla osób zależnych, w tym seniorów	- liczba ośrodków wsparcia dziennego pobytu - liczba uczestników w ośrodkach wsparcia dziennego pobytu
7. Działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego wobec rodzin przeżywających trudności	- liczba rodzin objętych procedurą "Niebieskie Karty" - liczba rodzin z dziećmi, objętych procedurą „Niebieskie Karty”
8. Zapewnienie osobom (matkom z dziećmi) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy	- liczba matek i dzieci korzystających ze schronienia
9. Zapewnienie schronienia osobom tego pobrażonym (osobom bezdomnym)	- liczba osób skierowanych do schroniska, noclegowni
10. Monitorowanie sytuacji rodzin w procesie wzmacniania lub odzyskiwania zdolności do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych	- liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba zawartych kontraktów socjalnych
11. Współpraca z GKRPA w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem	- liczba wniosków skierowanych do GKRPA dot. rodzin zagrożonych kryzysem spowodowanym uzależnieniami

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Prudnik na lata 2023–2025 zakłada również realizację innych ważnych zadań, które mogą się pojawić wraz ze zmieniającą się sytuacją społeczno-gospodarczą kraju, województwa lub gminy. Przyjmuje się możliwość modyfikacji określonych w niniejszym dokumencie celów oraz kierunków działań, wtedy, gdy pojawi się taka potrzeba.

7. Zasoby i partnerzy w realizacji programu

Założenia Programu w Gminie Prudnik powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywające trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się, bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku realizujący go przy współpracy z:

1. Podmiotami publicznymi:
  - Urząd Miejski w Prudniku,
  - Placówki oświatowe z terenu Gminy Prudnik,
  - Placówki Służby Zdrowia,
  - Komenda Powiatowa Policji w Prudniku,
  - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Prudniku,
  - Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
  - Zespół kuratorski (kuratorzy społeczni i zawodowi),
  - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Prudniku,
  - Powiatowy Urząd Pracy w Prudniku,
  - Sąd Rejonowy w Prudniku
2. Podmiotami niepublicznymi:
  - Organizacje pozarządowe,
  - Kościoły i związki wyznaniowe z terenu Gminy Prudnik,
  - Lokalne media

8. Źródła finansowania

Finansowanie 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Prudnik, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych oraz funduszy unijnych.

9. Monitoring i ewaluacja programu

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena skuteczności podejmowanych działań oraz zainteresowania nimi odbiorców. Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025 będzie się opierał przede wszystkim na gromadzeniu oraz analizowaniu danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku. Dodatkowo pozyskiwane zostaną informacje od innych instytucji i podmiotów w zakresie wskazanym w Programie. Monitoring Programu pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Realizacja programu opiera się na stałej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu realizacji założonych działań.

Monitorowanie i ewaluacja Programu będą się odbywać poprzez składanie do dnia 31 marca każdego roku rocznego sprawozdania z realizacji zadań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku, który jest wiodącym realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023–2025.

10. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny opracowany został dla potrzeb lokalnej społeczności i realizowany będzie w latach 2023–2025 na terenie Gminy Prudnik. Zakres wyznaczonych celów i zadań powstał w oparciu o zasoby instytucjonalne, analizę programów z lat poprzednich oraz ocenę niezbędnych danych. Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a w szczególności życia dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinom w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości do samodzielnego zmierzenia się z występującymi problemami.

Z uwagi na nieustające zmiany zachodzące w środowisku społecznym, niezbędne jest ciągle poszukiwanie nowych koncepcji i rozwiązań, jak również powiększanie grona podmiotów współpracujących na rzecz przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania swoich obowiązków. Należy także podkreślić, że celem ostatecznym zawsze będzie zapewnienie prawidłowo funkcjonującego środowiska dla bezpieczeństwa i dobra zarówno dziecka, jak i rodziny. Zmianie ulegać będą jedynie techniki, metody i koncepcje wykorzystywane do pracy z rodziną.

Powyższe działania zwiększą szanse rodzin, aby prawidłowo funkcjonowały w środowisku oraz wykorzystały własną aktywność i wewnętrzny potencjał w celu zdobycia nowych umiejętności. Odpowiednie podejście stworzy możliwość rozwoju, zwiększenia świadomości w środowisku lokalnym i tym samym podniesie jakość życia mieszkańców Gminy Prudnik .

Uzasadnienie

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakładają na gminy obowiązek polegający na opracowaniu i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Ostatni program uchwalony został przez Radę Miejską w dniu 29 kwietnia 2019 roku, uchwałą Nr IX/145/2019, tak więc mija trzyletni okres jego obowiązywania.

Ustawodawca w art. 179 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazał, iż rada gminy uchwała gminny program wspierania rodziny, biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań gminy w tym zakresie.

Zgodnie z art. 2 ustawy, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Głównym założeniem programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych. W programie uwzględniono konieczność wielokierunkowego oddziaływania zarówno na dzieci jak i na ich rodziców czy opiekunów.

Z uwagi na powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.